

Dodatečný předpis pojistného na invalidní a starobní pojištění je přípustný, třebaže nevyměření pojistného včas zavinila sama pojišťovna, neboť povinnost platit pojistné není závislá na tom, byl-li příspěvek vyměřen a nabyli-li platební výměr moci práva (§ 161, odst. 2, zák. čís. 221/1924).

Tak rozhodl nejvyšší správní soud ve sporu mezi zaměstnavatelem, jenž svého zaměstnance řádně přihlásil, a nemocenskou pojišťovnou, která po celých pět měsíců předpisovala toliko pojistné nemocenské, majíc omylem zato, že pojištěnec byl dne 1. července 1926 již starší 60 let a tudíž z povinného pojištění invalidního a starobního vyloučen.

(Nález nejv. správ. soudu ze dne 20. října 1930, č. 19.873/28.)

Tak zvané faktické pojištění u Léčebného fondu veřejných zaměstnanců. — Dozorčí moc ministerstva sociální péče.

A. M., četnický strážmistr v. v., a E. V., účetní ředitel v. v., žádali Léčebný fond veřejných zaměstnanců, aby jim byly vráceny částky, které byly jim sráženy zemským finančním ředitelstvím v Praze s jejich pensijních požitků na nemocenské pojištění pro řečený fond za dobu od 1. srpna 1926 do 1. června 1928, resp. do 30. června 1927. Obě žádosti byly odůvodněny tím, že žadatelé jsou již od roku 1925 v soukromém zaměstnání, a to první jako skladník u firmy F. O. a s. ve V., druhý pak jako úředník u firmy Ústřední elektrárny, akc. společnost na S., a že jsou pojištěni u Nemocenské pojišťovny soukromých úředníků a zřízenců v Praze. Léčebný fond, ač zjistil správnost těchto tvrzení, žádostem těm výměry ze dne 20. ledna, resp. 8. června 1928 nevyhověl s odůvodněním, že pojistné zaplacené do 1. června 1928, resp. do 30. června 1927, nemůže vrátiti, ježto nesl do té doby pojistné riziko. Dalšími výměry ze dne 23. června a 10. července 1928 bylo vysloveno, že Léčebný fond trvá na svých shora citovaných výměrech. Na tyto výměry podali oba jmenovaní žadatelé stížnosti k ministerstvu sociální péče, jež je vyřídilo naříkanými rozhodnutími takto: »Ministerstvo sociální péče z podnětu odvolání A. M. a E. V. podle § 27 zák. čís. 221/1925 z dozorčí moci pro nezákonnost zrušuje cit. opatření Léčebného fondu a vyslovuje, že Léčebný fond jest povinen prostřednictvím pensijní likvidatury zemského finančního ředitelství v Praze vrátiti A. M. pojistné příspěvky, zaplacené za dobu od 1. srpna 1926 do 1. června 1928, a E. V. za dobu od 1. srpna 1926 do 30. června 1927.« Obě naříkaná rozhodnutí jsou odůvodněna takto: »Léčebný fond zastává názor, že jde o případ obdobný, na jaký se vztahuje nález nejvyššího správního soudu ze dne 6. října 1924, č. j. 2462/24, že tedy Léčebný fond ve sporné době nesl pojišťovací riziko a že proto není povinen, byť jinak bezdůvodně přijaté částky, vrátiti. Stanovisko to je však nesprávné vzhledem k doslovu § 1, odst. 1, lit. d), zák. čís. 221/25, jenž uvádí, že pojištěny jsou osoby, kterým stát vyplácí odpočivné požitky, ale pokud nepodléhají nemocenskému pojištění podle zákona ze dne 9. října 1924, čís. 221 Sb. z. a n. Z toho je patrné, že primérním jest pojištění podle zák. čís. 221/24, takže osoba podle tohoto zákona pro případ nemoci pojištěná eo ipso nepodléhá pojištění podle zák. čís. 221/25. Nelze se odvolávati na případ posuzovaný ve shora uvedeném nálezu nejvyššího správního soudu, protože v daném případě jde o jinou skutkovou podstatu. Tam založen byl faktický pojistný poměr přihláškou zaměstnavatele podle § 31 zákona čís. 33/1888, kterážto přihláška byla přijata pokladnou tak, jako by šlo o osobu pojištěním povinnou. Při pojištění podle zákona čís. 221/25 není přihlášek (kromě mimořádných případů, zmíněných v § 4) a nemohl tedy býti uzavřen faktický pojistný poměr podáním přihlášky ohledně osoby pojistné povinnosti podle zákona čís. 221/25 nepodléhající. Nemá tedy také Léčebný fond nároku na pojistné,

poněvadž nenesl pojišťovacího rizika za A. M. a E. V., kteří u něho vůbec pojištění nebyli.« Ve své úvaze, na základě níž zamítl stížnosti jako bezdůvodné, uvedl nejvyšší správní soud mezi jiným toto: Stížnosti namítají také, že žalovaný úřad ani jako dozorčí úřad nebyl příslušný rozhodnouti, neboť práva ministerstva sociální péče, vyplývající z jeho dozorčí moci, jsou vypočtena v §§ 27 a 21, odst. 1, zákona č. 221/25, v nichž není však uvedeno, že by do rámce jeho dozorčí pravomoci spadalo také rozhodování o jednotlivých opatřeních správních orgánů Léčebného fondu ve věcech pojistné povinnosti a placení pojistného. Žalovaný úřad dovolává se proto neprávem § 27 cit. zákona, zakládaje jen na něm svoji příslušnost. Ani tuto námitku nelze uznati důvodnou. Zákon č. 221/25 ustanovuje v § 27, odst. 1, že ústřední sbor Léčebného fondu podléhá dozoru státní správy, jež vykonává ministr sociální péče. Podle 2. odst. téhož paragrafu může ministr sociální péče použití vůči ústřednímu sboru obdobných práv, jaká jsou dána v § 21 ústřednímu sboru. Z těchto ustanovení vyplývá, že v 1. odstavci cit. paragrafu vyslovena jest všeobecná zásada o dozorčí pravomoci státní správy nad ústředním sborem, ve 2. odstavci stanoví se pak zvláště, že ministr sociální péče, jemuž přísluší výkon této dozorčí pravomoci, může proti ústřednímu sboru použití obdobných práv, která příslušejí ústřednímu sboru jako dozorčímu orgánu podle § 21 nad okresními sbory. Ze souvislosti obou odstavců § 27 a zejména také z obratu »může použití« dlužno usuzovati, že ustanovením 2. odstavce neomezuje se snad dozorčí pravomoc ministra sociální péče, normovaná v 1. odstavci, toliko na použití obdobných práv, jako má ústřední sbor ve své funkci dozorčího orgánu nad okresními sbory, jinými slovy, že není správný úsudek, že by do rámce dozorčí moci ministerské spadala jen oprávnění uvedená v § 21 tak, že by jimi tato dozorčí moc taxativně byla vyčerpána, jak za to mají stížnosti. Pravý smysl a význam 2. odstavce § 27 jest jen ten, že do dozorčí pravomoci ministrovy náleží také obdobná oprávnění, jaká přísluší ústřednímu sboru podle § 21, t. j. požadovati, aby mu byly předloženy veškeré knihy, listiny a zápisy a doklady, a aby mu byla dána vystvětlení potřebná k provádění dozoru, čili tak řečené dozorčí právo přezvědné, jež slouží k tomu, aby na základě přezvědných prostředků tímto právem získaných dozorčí úřad mohl pak vykonávati dozorčí právo nápravné, neboť povinnost kontrolovaného pozitivně spolupůsobiti (předkládáním zpráv, spisů, protokolů atd.) k usnadnění dozorčí činnosti přezvědné úřadu kontrolujícího bez pozitivní normy sama sebou se nerozumí. Aby dozorčí pravomoc ministrova mohla býti účinně vykonávána, bylo třeba pozitivního předpisu, stanovícího takovou povinnost ústředního sboru, a proto byl v § 27, odst. 2, dán předpis tam obsažený, který, jak řečeno, nemá povahy normy státní dozorčí pravomoc nad ústředním sborem zužující. nýbrž normy účinný výkon její umožňující. V právní povaze dozorčí pravomoci jest vedle činnosti přezvědné zahrnuta pojmově také funkce nápravná, jejíž podstata záleží v tom, že dozorčí úřad použije prostředků, aby akt, který shledal podle zákona závadným, a jeho následky odstranil a postaral se tak o to, aby nastal stav zákona odpovídající. Právo dozoru musí býti vykládáno rozumně tak, aby bylo účinné a mělo praktický význam, neboť v právu dozoru jest zásadně obsaženo právo vydati takový akt dozorčí, který jest způsobilý a nutný, aby účelu dozoru bylo dosaženo. (Srovnej nález Boh. A 6565.) Ustanovil-li zákon č. 221/25 v § 27, odst. 1., že ústřední sbor podléhá dozoru státní správy, jež vykonává ministr sociální péče, pak podle předcházejících úvah nutno dospěti k závěru, že do rámce této dozorčí pravomoci spadá i oprávnění, aby ministr sociální péče odstranil akty ústředního sboru, shledá-li, že jsou v odporu se zákonem, a napravil také důsledky, jež akty ty měly nebo míti mohly. Byl proto žalovaný úřad jako úřad dozorčí k takovýmto opatřením příslušný a stížnosti vytykají jeho nepříslušnost k vydání naříkaných rozhodnutí bezdůvodně. Vedle for-

málních námitek uplatňují stížnosti nezákonnost naříkaných rozhodnutí také po stránce věcné, dovozující, že mezi A. M. a Em. V. a Léčebným fondem založen byl se všemi důsledky faktický poměr pojistný, a to řádnými přihláškami zaměstnavatele (zemského finančního ředitelství v Praze) k nemocenskému pojištění podle § 4, odst. 1., zákona čís. 221/25 a vzetím jich na vědomí Léčebným fondem, který trval až do odhlášek jmenovaných osob, oznamujících, že podléhají nemocenskému pojištění podle zákona čís. 221/24, a že do té doby nesl Léčebný fond pojistné riziko za pojištěnce a jejich rodinné příslušníky. Na podporu tohoto svého názoru dovolávají se stížnosti zdejšího nálezu ze dne 6. října 1924, čís. 2462/24 (Boh. A 3981/24). Stížnosti nejsou důvodné ani po této stránce. Podle § 4, odst. 1., zákona čís. 221/25, jsou zaměstnavatelé osob uvedených v § 1, písm. c), d) povinni osoby ty přihlašovati a odhlašovati způsobem předepsaným ve stanovách, které však v době, o kterou jde, ještě vydány nebyly. Je nesporné, že A. M. a Em. V. byli jako civilní zaměstnanci ve službě státní, podléhající pro případ nemoci pojištění podle § 1, odst. 1., lit. a) cit. zákona u Léčebného fondu rite přihlášení. Jejich pojistná povinnost trvala podle téhož paragrafu, odst. 1., lit. d), pokud nepodléhali nemocenskému pojištění podle zákona ze dne 9. října 1924, čís. 221 Sb. z. a n., nebo podle zákona ze dne 11. července 1922, čís. 242 Sb. z. a n. Jakmile však vstoupili do pojistné povinnosti podle zákona čís. 221/24, což je rovněž nesporné, pominul tím zákonný předpoklad pro jejich pojištění u Léčebného fondu. Poněvadž pak stanovy tohoto fondu, jak řečeno, dosud vydány nebyly a podle zákona na odhlášce zanikla pojistná povinnost u fondu není závislý, zanikla pojistná povinnost jmenovaných zaměstnanců u Léčebného fondu ipsa lege jejich vstupem do nového pojistného poměru, založeného podle zákona čís. 221/24. Tím pominul i důvod, aby si Léčebný fond podržel pojistné za ně přijaté, připadající na dobu po jejich vstupu do nového pojistného poměru.

(Nález nejv. správ. soudu ze dne 20. října 1930, č. 3467/29.)

Člen představenstva zapsaného společenstva s r. o. je podroben nemocenskému pojištění, je-li zároveň zaměstnancem společenstva, neboť zaměstnavatelem není představenstvo, nýbrž samo společenstvo jako samostatný právní subjekt, představenstvem toliko zastoupený.

(Nález nejv. správ. soudu ze dne 20. října 1930, č. 9354/30.)

K § 20, odst. 1., zák. č. 221/1924 Sb. z. a n.

Okresní nemocenská pojišťovna předepsala podle § 20, odst. 1., zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. zaměstnavateli nemocenské, invalidní a starobní pojistné ve výši 258 Kč 74 h a kromě toho stejnou částku jako peněžitou pokutu z toho důvodu, že svého zaměstnance přihlásil až po uplynutí zákonné lhůty přihlašovací. V postupu stolic bylo stížnosti zaměstnavatelově vyhověno s odůvodněním, že citovaný předpis ukládá zaměstnavateli povinnost zaplatiti toliko ušlé pojistné a že trestní sankce pro nesplnění přihlašovací povinnosti jest obsažena v § 260 a v § 20, odst. 2., cit. zákona. Nejvyšší správní soud zamítl stížnost okresní nemocenské pojišťovny jako bezdůvodnou a uvedl mezi jiným toto:

Kdyby byl zákonodárce zamýšlel uložit zaměstnavateli kromě placení peněz rovnajícího se dlužnému pojistnému ještě náhradu stejného obnosu jako pořádkového trestu, byl by úmysl takový jistě výslovně a jasně vyjádřil a nebyl by pak měl důvodu vysloviti, že takováto pořádková pokuta nemá účinků, jež by jinak s pla-